

Verhalen van moed, hoop en volharding

Voor en goedgevulde zaal in de Openbare Bibliotheek deden Wil van de Meeberg en enkele andere deelnemers op maandagavond 12 november 2018 verslag van de studiereis die zij vorige maand hadden gemaakt "achter het nieuws en voorbij de muren". Deze tiendaagse reis waarbij achtereenvolgens eerst vijf dagen met verschillende mensen en organisaties aan de Palestijnse kant van de muur werd gesproken en daarna vijf dagen aan de Israëliëse kant was georganiseerd door de Oecumenische Vrouwengroep Twente-Bethlehem (OVTB); de bijeenkomst in de Bibliotheek door de Palestina Werkgroep Enschede.

Naar eigen zeggen waren de deelnemers teruggekomen met verhalen van moed, hoop en volharding. In politiek opzicht, zo bleek later ook in de vragenronde, zit de zaak muurvast. Een tweestatenoplossing, zoals door de internationale gemeenschap altijd nog bepleit, lijkt al lang en breed een gepasseerd station te zijn. Maar wat is dan het alternatief? Met de afgelopen mei aangenomen Basic Law maakt de Israëliëse regering duidelijk dat wat haar betreft geen ruimte (meer) is voor niet-joodse burgers in Israël, hoewel die op dit moment nog zo'n 15 tot 20% van de bevolking van Israël binnen de grenzen van 1967 uitmaken.

Tegelijkertijd vormden de Palestijnse gebieden, die samen de Palestijnse Staat zouden moeten vormen, in geen enkel opzicht een eenheid en in economisch opzicht wordt dit land volkomen afhankelijk gehouden van Israël en van buitenlandse hulp. De eerstgenoemde afhankelijkheid leidt tot een ogenschijnlijk dubbelslachtige houding waar 'het buitenland' wordt opgeroepen de Israëliëse economie te treffen door boycot, desinvesteringen en sancties waar men zich zelf echter niet kan houden. De tweede tot corruptie bij een politieke elite die de buitenlandse hulp over de bevolking moet verdelen en daardoor ook weinig belang heeft deze status quo te veranderen.

Het reisgezelschap sprak echter niet met de politieke elite maar met de bevolking aan beide kanten van de Muur. Een Muur die desastreuze gevolgen heeft voor Palestijnen die niet meer in staat zijn om bij hun landerijen of hun werk 'achter die Muur' (die immers op Palestijnse grondgebied staat en daarmee enorme stukken Palestijns gebied als het ware annexeert) terwijl het Israëliërs het zicht ontnemt op wat zich aan die andere kant van Muur afspeelt.

Op de gevolgen van het beleid dat hun regering namens hen uitvoert. Wie in Israël woont of verblijft, zo ervoer het reisgezelschap, kan volstrekt onkundig blijven van het bestaan van de Muur en de situatie aan de andere kant.

Palestijnse organisaties zijn voor hun werk en voortbestaan afhankelijk van de morele, politieke en financiële steun die ze uit het buitenland krijgen, zo ervoer het reisgenootschap. Zo heeft de familie Nasser haar door vijf Israëlische nederzettingen omsloten landerijen vlakbij Bethlehem nog in bezit vanwege de voortdurende aanwezigheid van "internationals" in de Tent of Nations. Zo dreigt de partnerorganisatie van de OVTB, het Sumud vrouwenhuis van het Arab Educational Institute in Bethlehem, de deuren te moeten sluiten omdat de financiële ondersteuning vanuit Kerk in Actie is stopgezet. Zo nodigen ze ons allen uit: "Kom, zie het met eigen ogen en vertel het aan anderen!"

Dat is de "volharding" (sumud) die het reisgezelschap bij de "pareltjes van hoop" aan de Palestijnse zijde aantrof. Aan de Israëlische zijde werden deze "pareltjes van hoop" vooral geboden door mensen en organisaties die de "moed" toonden de eigen regering aan te klagen. Voorop rabbijn Arik Asscherman die de Israëlische regering in woord en daad voorhoudt dat als zij "joods" wil zijn ook de geboden uit de Thora over het omgaan met de 'vreemdelingen in uw steden' moet onderhouden en daarvoor meermalen is gearresteerd. Maar ook Mossawa, het mensenrechtencentrum in Haifa, en Jonathan Cook, rondleider in Nazareth, de grootste Palestijnse stad in Israël.

Andere "pareltjes van hoop" zijn de verschillende dialooggroepen tussen Joodse en Palestijnse Israëli's. Dialooggroepen die in zekere zin ook een aanklacht vormen en van moed getuigen tegen het beleid en tegen de heersende opvattingen van vijandschap. Dat laatste, net als de bekende tekst op de steen bij de ingang van de Tent of Nations: 'we refuse to be enemies'. Het meest tot de verbeelding sprekende voorbeeld is de Parents' Circle van Joodse en Palestijnse ouders die door geweld van de andere kant een kind zijn verloren, samen hun woede en verdriet daarover delen en ook samen eraan willen werken dat hun groep niet groter wordt.

Andere voorbeelden zijn Sadaka Reut (partnerschap voor Palestijnse en Joodse jongeren in Tel Aviv), het centrum Lohamei Hageto'ot, het woonhuis van Daria Landau (bekend van het boek "De Citroen Boom), Ness Ammim (een Duits-Nederlandse christelijke kibboets in Galilea) en A Cat (een cultureel centrum in het nabijgelegen Akko). Ondanks de moed en de hoop die je in deze dialoogprojecten kunt zien, bleek dat deelnemers aan die dialoog er in de eigen familie- of vriendenkring niet over konden of durfden spreken en dat het vaak vanuit het buitenland genomen en/of gesteunde initiatieven waren.

Toch, zo was ook de conclusie in de zaal, maken dit soort dialoogprojecten duidelijk dat het op zichzelf wel mogelijk is dat 'gewone' Israëli's en Palestijnen als burens vreedzaam kunnen samenleven en dat er dus helemaal geen draconische veiligheidsmaatregelen nodig zijn om de groepen uit elkaar te houden, zoals sommigen ons proberen voor te houden. En hoewel we dan, net als het reisgenootschap, op dit moment geen enkele verandering ten goede zien en eigenlijk alleen maar somberder kunnen worden, getuigen deze kleine lichtpuntjes er inderdaad van dat het ooit – en misschien wel onverwacht snel – goed kan komen. Net als Zuid-Afrika; net als Noord-Ierland.

Kees Blok, de voorzitter van Kairos-Sabeel Nederland, die ook in de zaal zit, benadrukt nog een andere les die we van deze dialoogprojecten kunnen leren, en wel in eigen land, juist ook als het om de kwestie Israël-Palestina gaat. Die discussie, zo stelt hij mede op basis van persoonlijke ervaringen, is namelijk volstrekt gepolariseerd en aan weerskanten zijn we zo snel geneigd om elkaar meteen als "zionist" of "antisemiet" te brandmerken. Laten we meer naar elkaar luisteren en, zoals ook het reisgezelschap deed, daarbij OMA thuis te laten en LSD mee te nemen, waarbij OMA staat voor "Oordelen, Mening geven, Adviseren" en LSD voor "Luisteren, Samenvatten, Doorvragen".

Jan Schaake

13 nov.2018